

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Gf.II.20.046/2024/4/I.

A felperes: Felperes1
(cím2.)

A felperes képviselője: Szabó, Kelemen és Társai Andersen Ügyvédi Iroda
(cím8;
ügyintéző: dr. Vincze Péter ügyvéd)

Az alperes: Alperes1
(Cím1.)

Az alperes képviselője: Dózsa Ügyvédi Iroda
(cím10) és
Pataki Petra Ügyvédi Iroda
(cím11)

A per tárgya: szerződésmódosítás érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Székesfehérvári Törvényszék

32.G.40.161/2022/17. ítélet

32.G.40.161/2022/21. kiegészítő ítélet

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

alperes, 18., 24. sorszám

felperes, Gf.II.20.119/2023/7. sz. alatt csatlakozó fellebbezés

Í t é l e t

Az ítéltábla a kiegészített elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 2.204.507,- (kettőmillió-kétszáznégyezer-ötszázhet) Ft másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a felperes az illetékügyben eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivataltól 287.800,- (kétszáznyolcvanhétezer-nyolcszáz) Ft fellebbezési illetéket visszaigényelhet.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság útján megkeresi a felperes székhelye szerint illetékes Nemzeti Adó- és Vámhivatal Adó-és Vámigazgatóságát a fellebbezési illeték külön kérelemre visszaigénylése érdekében.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

I.

[1] A felperes üzemelteti a cím12 szám alatti irodaépületet, továbbá annak energetikai központját. Az alperes gáz- és villamosenergia kereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaság. A felek között a perrel érintett időszakot megelőzően, 2020. október 1. napjától 2021. október 1. napjáig határozott idejű földgáz-adásvételi szerződés állt fenn.

[2] 2021. július 27. napján az alperes eladó ajánlatának felperes vevő által történő elfogadásával a felek között a 2021. október 1. napjától 2023. október 1. napjáig terjedő időszakra újabb vezetékes földgáz adásvételi szerződés jött létre, amely alapján az alperes 2021. október 1. napján megkezdte a földgázszolgáltatást. A felek toleranciasáv-mentes szolgáltatásban állapodtak meg, a felperest minimális átvételi kötelezettség nem terhelte, átvételi kötelezettsége nem volt, a vételezés felső korlátját a lekötött órai teljesítmény jelentette. A jogviszony tartamára – havi szintű bontásban is részletezve – a szerződött földgázmennyiséget 10.721.588 kWh-ban, a földgáz egységárát fix nettó 11.709.- Ft/MWh-ban határozták meg.

[3] A szerződés részét képező alperesi Üzletszabályzat 1.4.3. pontja szerint, amennyiben az Eladó az Üzletszabályzatot, illetve a Szerződést egyoldalúan, a lényeges feltételek tekintetében (ideértve különösen, de nem kizárólagosan a földgáz nettó egységárának egyoldalú megemelését is) a Vevőre nézve hátrányos módon módosítja, köteles a módosításról a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább 45 nappal a Vevőket értesíteni a Vevőket megillető felmondás feltételeiről szóló tájékoztatással együtt. Az 1.4.4. pont értelmében az előbbiek szerinti egyoldalú, Vevőre nézve hátrányos módosítás esetén a Vevő az értesítéstől számított 15 napon belül írásban, a módosítás hatályba lépésének napjára felmondhatja a szerződést, a felmondásra irányuló nyilatkozattétel elmulasztása a Vevő részéről elfogadásnak minősül.

[4] Az Üzletszabályzat 7. fejezetének bevezető rendelkezése szerint a Szerződés az Üzletszabályzat rendelkezéseitől eltérhet, illetve az további kiegészítő rendelkezéseket is tartalmazhat. A 7.6. pont alapján, amennyiben az Üzletszabályzat és a Szerződés valamely kérdést eltérő módon szabályoz, a Szerződésben megfogalmazott rendelkezések az irányadók. A 7.7.2. pont szerint az Eladó jogosult a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékét – a Szerződésben megállapodott, ezzel kifejezetten ellentétes kikötés hiányában – egyoldalúan megemelni. Amennyiben az Eladó a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértékét egyoldalúan megemeli, akkor a Vevőt az 1.4.4. pont szerinti jogok illetik meg és az Eladó az Üzletszabályzat 1.4.3. pont szerinti határidőket figyelembe véve jár el.

[5] Az alperes 2021. november 10. napján a szerződés egyoldalú módosításáról tájékoztatta a felperest, értesítve, hogy Üzletszabályzatának 1.4.3. és 7.7.2. pontjai alapján a felek között létrejött földgáz-adásvételi szerződés átadás-átvételi kötelezettségre vonatkozó rendelkezései – azok érintetlenül hagyása mellett – 2022. január 1. napi hatállyal módosulnak, úgynevezett volatilitási pótdíj bevezetésével, az alábbiak szerint:

[6] „I. Alacsony havi árkörnyezet esetén, amennyiben az adott hónapban a VTP DA referenciaár alacsonyabb az adott hónapban érvényes földgáz nettó egységár 85%-ánál, vagy annál több, mint 10.- Euróval alacsonyabb, és a Vevő az adott hónapra vonatkozó havi szerződött mennyiségnél kisebb mennyiséget vesz át, úgy az Eladó az át nem vett mennyiségre pótdíjat jogosult érvényesíteni, amely havonta utólag, a földgáz energia díj devizanemében kerül kiterhelésre a Vevő részére. Ebben az esetben a volatilitási pótdíj mentes az ÁFA fizetési kötelezettség alól.

[7] II. Magas havi árkörnyezet esetén, amennyiben az adott hónapban a VTP DA referenciaár meghaladja az adott hónapban érvényes földgáz nettó egységár 115%-át, vagy több, mint 10.- Euróval magasabb, és a Vevő az adott hónapra vonatkozó havi szerződött mennyiségnél nagyobb mennyiséget vesz át, úgy az Eladó a többletmennyiségre a földgáz nettó egységárán felül pótdíjat jogosult érvényesíteni, amely havonta utólag, a földgáz energia díj devizanemében kerül kiterhelésre a Vevő részére. Ebben az esetben a volatilitási pótdíj a szolgáltatás ellenértékének minősül, ezért ÁFA fizetési kötelezettséggel jár.”

[8] Az alperes a szerződésmódosítást azzal indokolta, hogy a földgázpiacon a szerződés megkötése óta eltelt időszakban példátlan mértékű áremelkedés következett be. Tájékoztatta a felperest arról is, hogy az Üzletszabályzat 1.4.4. pontja szerint felmondási jog

illeti meg, amely alapján a levél kézhezvételétől számított 15 naptári napon belül írásban, a módosítás hatályba lépésének napjára felmondhatja a Szerződést.

[9] A felperes a szerződésmódosítást nem fogadta el, azt érvénytelennek tekintette. Kijelentette, a felek között létrejött földgáz-adásvételi szerződést a felhívásban és az ajánlatban rögzített feltételekkel tekinti továbbra is érvényesnek és hatályosnak, a szolgáltatás ezeknek megfelelő teljesítését kéri.

[10] Az alperes 2022. április 25-én, 2022. május 25-i fizetési határidővel a 2022. januári időszakra bruttó 3.898.533.- forint, február hónapra bruttó 122.842.- forint, március hónapra bruttó 6.045.987.- forint összegű volatilitási pótdíjról állított ki számlát a felperes terhére. Az április hónapra 2022. június 24-i fizetési határidővel 6.212.813.- forint, 2022. május hónapra 2022. július 23-i határidővel 14.372.180.- forint összegű, 2022. júniusra 2022. augusztus 24-i határidővel 21.582.102.- forint összegű, 2022. júliusra 2022. szeptember 24-i fizetési határidővel 30.229.457.- forint, 2022. augusztus hónapra 2022. október 23-i fizetési határidővel 36.485.886.- forint összegű volatilitási pótdíjról állított ki számlát a felperesnek. Az alperes utoljára a 2022. szeptemberi fogyasztáshoz kötődően számlázott volatilitási pótdíjat 8.216.698.- forint összegben.

[11] Miután az első számlákat a felperes nem teljesítette, azokat visszaküldte, az alperes fizetési felszólítást küldött, a fogyasztási hely kikapcsolására figyelmeztette a felperest. A felperes az irodaház bérlőinek ellátási biztonságát szem előtt tartva, jogfenntartással megfizette az alperesnek a kiszámlázott pótdíjakat. A felek közötti egyeztetések eredménytelenségét követően a felperes 2022. októberében az alperes általi szerződésmódosítást megtámadta, közölte, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást jogellenesnek, az Üzletszabályzat 1.4.3. és az ÁSZF 7.7.2. pontját tisztességtelennek tartja. Felszólította az alperest a jogellenesen felszámolt volatilitási pótdíj visszatérítésére, és arra, hogy a hátralévő időszakban a szerződést az eredeti feltételek szerint teljesítse, számláit a szerződés szerinti fix áron állítsa ki.

II.

[12] A felperes megváltoztatott keresetében 127.166.498.- forint tőke és ezen összegből 10.067.362.- forint után 2022. június 29-től, 20.584.993.- forint után 2022. július 9-től, 21.582.102.- forint után 2022. augusztus 5-től, 30.229.457.- forint után 2022. szeptember 22-től, 36.485.886.- forint után 2022. október 20-tól, 8.216.698.- forint után 2022. november 16-tól a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat nyolc százalékponttal növelt értékével egyező mértékű kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kérte annak megállapítását, hogy a felek között 2021. július 17-én létrejött földgáz-adásvételi szerződés alperes általi, 2021. november 10. napi egyoldalú módosítása érvénytelen. Kérte az alperest kötelezni, hogy a földgáz-adásvételi szerződés alapján a felperesnek szolgáltatott földgázról szóló számláit a szerződés szerinti 11.709.- Ft/MWh egységaron bocsássa ki.

[13] Keresetében előadta, hogy az alperestől a szerződéskötést megelőző folyamatban kifejezetten toleranciasáv-mentes, azaz minimális átvételi kötelezettséget és maximális vételezési korlátot nem tartalmazó szolgáltatásra kért és kapott ajánlatot, a

szerződés e feltételét mindketten elfogadták, akárcsak a földgáz fix egységárát a teljes szállítási időszakra vonatkozóan. Ezen egyedi megállapodással ellentétben az Üzletszabályzatnak a földgáz árának egyoldalú emelését lehetővé tevő 1.4.3. és 7.7.2. pontja, és mivel a szerződési feltételek ütközése esetére a 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:80. §-a az egyedi szerződési feltételnek biztosít elsőbbséget, így az Üzletszabályzat e pontjai nem váltak a szerződés részévé. Az alperes általi egyoldalú szerződésmódosítás a Ptk. 6:191. § (4) bekezdésébe ütközik, ezért az semmis a Ptk. 6:95. § alapján. Az Üzletszabályzat 7.7.2. pontja sem jogosítja fel az alperest a földgáz szerződésben kikötött fix árának egyoldalú emelésére, az egyoldalú módosítás ezért is jogszabályba ütközik, és semmis. A fix árra vonatkozó kikötés a Ptk. 6:8. § (1) bekezdése és a Ptk. 6:86. § (1) és (2) bekezdése alapján csakis akként értelmezhető, hogy a szerződéses időszakban a földgáz egységára nem változik. Az alperesi védekezés ismeretében hangsúlyozta, az alperesi jognyilatkozat nem szerződésmódosításra irányuló ajánlat volt, ha az lett volna, azt kifejezetten elutasította volna.

[14] Másodlagos jogi érvelése szerint az egyoldalú módosítás a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján tisztességtelennek minősül, mert a jogalapjaként megjelölt Üzletszabályzat 1.4.3. és 7.7.2. pontjai is tisztességtelenek. Azok úgy teszik lehetővé az egyoldalú módosítást, hogy nem határozzák meg annak lehetséges okait és feltételeit, lehetővé teszik az alperes számára a kikötött ár tetszése szerinti, a vevők számára előre nem látható, bármikori és bármilyen mértékben történő emelését. A szerződésbe egyoldalúan beilleszteni kívánt módosítások – mint egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek – a Ptk. 6:102. § (1) bekezdése alapján önmagukban is tisztességtelenek, ugyanis asszimetrikusak, csak a vevő hátrányára bekövetkező feltétel változásokat szabályozzák, azonban nem veszik figyelembe a feltételek vevő javára bekövetkező lehetséges változásait, mint a magas árkörnyezetben kisebb mennyiség vételezését, vagy alacsony árkörnyezetben többletmennyiség vételezését.

[15] A megtámadási határidő megtartását azzal indokolta, hogy a szerződésmódosítás érvényességét nyomban, a 2021. november 17-i levelében vitatta, kifejezésre juttatta azt, hogy az Üzletszabályzatot is tisztességtelennek tartja, majd ezen álláspontját a 2022. június 22-én kelt levelében ismét kifejezte, nyomban jelezte érvénytelenségi kifogását. Az egy éves megtámadási határidő az elévülés nyugvásának, illetve megszakadásának szabályai miatt nem telhetett el. A megtámadási okot az egyoldalú módosítás tényleges megtörténtéig nem ismerhette fel, ezt követően pedig az alperes a pótdíjat hónapokig ki sem számlázta, és a felperes ezzel kapcsolatos leveleire sem válaszolt, mellyel azt a látszatot keltette, hogy eltekint a pótdíj érvényesítésétől. A megtámadási határidőt a szerződésmódosítás 2022. november 10-i közlésétől kell számítani, amelytől számított egy éven belül a keresetlevelet benyújtotta.

[16] Az alperesi érveléssel szemben megjegyezte, az egyoldalú módosítási jog kikötését tartalmazó üzletszabályzati rendelkezés nem a főszolgáltatást megállapító, vagy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési feltétel, a volatilitási pótdíj felszámítását lehetővé tevő szerződési feltétel pedig a szerződés más rendelkezéseivel egybevetve érthetetlen és ellentmondó. Hozzátette, az alperesi szerződésmódosítás ütközik a gázszolgáltatásról szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 19/2009. (I.30.) Korm. rendelet 4. számú melléklete 1.5. fejezetének 9.1 alpontjában írtakkal, az ÁSZF-nek tartalmaznia kell az egyoldalú árváltoztatás eseteit, feltételeit.

[17] Harmadlagosan azzal érvelt, hogy az alperes által a szerződésbe beilleszteni kívánt módosítás – mint egyedileg meg nem tárgyalta, tehát általános szerződési feltétel – ellentmondásban áll a szerződés érintetlenül hagyott egyes rendelkezéseivel. Így a szerződött mennyiséget a teljes szerződéses időszakra megállapító, a gáz egységárát fix összegben megállapító, és a minimális, illetve maximális vételezési korlátot kizáró rendelkezésekkel. A Ptk. 6:80. §-a értelmében a szerződésbe egyoldalúan beilleszteni kívánt általános szerződési feltételek nem válhattak a szerződés részévé, illetve azok a Ptk. 6:107. § (2) bekezdés alapján érvénytelennek minősülnek. A volatilitási pótdíj a földgáz kereskedelmi szolgáltatás ellenértéke, gyakorlatilag a szerződött mennyiségtől eltérő mennyiség után felszámított, a tőzsdei árhoz igazított felár. Annak „szankciós jelleggel” való bevezetése ellentétes a felek eredeti szerződésével, hiszen az nem állított fel alul- vagy felülvételezési korlátot, és az alperes a szerződésben becsült mennyiségnél havonta kisebb vagy nagyobb mennyiség vételezésével szerződésszegést nem követ el.

[18] Negyedleges jogi érvként előadta, hogy az egyoldalú szerződésmódosítási jog sérti a polgári jog alapelveit, így a Ptk. 1:3. §, 1:4.§,1:5.§ szabályait, a jóhiszeműség és tisztesség elvét, az elvárható magatartás elvét és a joggal való visszaélés tilalmát. Emiatt a szerződésmódosítás a Ptk. 6:95. § alapján semmis.

[19] A felperes álláspontja szerint az alperes egyoldalú szerződésmódosítása érvénytelen, arra jogosultságot nem alapíthat, volatilitási pótdíj megfizetését nem követelheti. További jogkövetkezményként a volatilitási pótdíj címen kifizetett összeg visszatérítését kérte a Ptk. 6:113. § (1) és a 6:115. § (1) bekezdése alapján. Kisegítő jogcímként a Ptk. 6:579. § (1) bekezdésére utalt.

[20] A szerződés szerinti számlázásra való kötelezés iránti kereseti kérelmét azzal indokolta, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás érvénytelensége folytán az alperes a volatilitási pótdíjat a jövőben sem követelheti, a földgázt a szerződés szerinti egységáron köteles továbbra is szolgáltatni. A volatilitási pótdíj kiszámlázása szerződésszegés, a Ptk. 6:138. § alapján jogosult a szerződés szerinti számlázás követelésére.

[21] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az érvénytelenség esetleges megállapítása esetére a Ptk. 6:110. §-nak megfelelően a bírósági érvényesség nyilvánítás visszamenőleges hatállyal történő alkalmazását, illetőleg a részleges érvénytelenség szabályának figyelembevételét kérte. Előadta, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás oka a szerződéskötést követően előállt, előre nem látható nemzetközi gázpiaci helyzet volt. Hangsúlyozta, a szerződésmódosítással összefüggésben a felperes nem élt az egyoldalú felmondás lehetőségével, figyelmeztetés ellenére sem. A szerződés nem zárja ki, hogy a felperes a szerződött mennyiségtől eltérő mennyiséget vegyen át, de ezen többletmennyiségre nem tudott fedezeti ügyletet kötni, azt az éppen aktuális tőzsdei napi áron kell beszereznie, amely a szerződés szerintihez képest magasabb piaci ár esetén veszteséget okoz. Az alacsony piaci ár melletti alulfogyasztás esetén pedig a fel nem használt mennyiség eladására kényszerül a szerződöttnél alacsonyabb piaci áron, mely kockázatot a korábbi időszakban a gázkereskedők hajlandók voltak viselni, de az előre nem láthatóan, extrém módon megváltozott piaci helyzetben ezt vállalni nem tudja. A felperes rendszeresen a szerződött mennyiség feletti fogyasztást realizált, magatartása gondatlan volt, egyrészt pontatlan fogyasztási adatokat közölt, másrészt beüzemelte gázmotorjait, melyek révén az alacsony árú földgázból magas piaci áron eladható elektromos áramot állított elő. Ez

eredményezte a havi szinten négy-ötszörös többletfogyasztást a havi szerződött mennyiségekhez képest. A szerződésmódosítás az előre nem látható piaci változásokat kezeli annak érdekében, hogy az ott meghatározott extrém feltételek bekövetkezése esetén a szerződésben megállapított havi mennyiségtől eltérően átvett gáz ellenértéke igazodjon az aktuális piaci árhoz, amint egyébként a szerződésben kikötött fix ár is megfelelt az akkor aktuális piaci árnak.

[22] Az alperes álláspontja szerint a Ptk. 6:95. §-ának a tilos szerződésre vonatkozó rendelkezései kizárólag a Ptk. kógens rendelkezéseihez kapcsolják a semmiség jogkövetkezményét, a Ptk. 6: 191.§ (4) bekezdése diszpozitív szabály, attól az eltérés kifejezetten megengedett. A szerződésmódosítást az Üzletszabályzat tette lehetővé, mely a szerződés részét képezi, nincs ellentmondás az Üzletszabályzat és az ajánlati feltételek között. A felperest az Üzletszabályzattal kapcsolatban a Ptk. 6:102. § (5) bekezdés alapján megtámadási jog illette meg, a szerződés 2021. július 27-i létrejöttéhez képest a felperes keresetlevelét 2022. november 2-án, egy éven túl nyújtotta be. A levélváltások során a felperes kizárólag a szerződésmódosítás érvénytelenségére, de nem az üzletszabályzati feltételek tisztességtelenségéből eredő érvénytelenségére hivatkozott. A megtámadás így elkésett, az érdemben nem vizsgálható. A szerződésmódosítás nem minősül általános szerződési feltételnek, annak tisztességtelensége fogalmilag kizárt. Utalt a Ptk. 6:102. § (3) bekezdésére, arra, hogy a díjfizetési kötelezettség a szerződésben foglalt főszolgáltatás ellenértéke, és a szerződés egészét tekintve a szerződésmódosítás kikötései nem érthetetlenek, nem ellentmondóak. A módosítás kizárólag annyit jelent, hogy magas árkörnyezetben többletvételezés esetén, illetve alacsony árkörnyezetben kevesebb vételezés esetén kerül felszámításra a volatilitási pótdíj, a földgáz egységára a teljes szállítási időszakban változatlan.

[23] A fix ár nem változtathatatlanságot jelöl, azt jelenti, hogy annak mértéke nem képlettel, hanem konkrét számmal van meghatározva, ami nem zárja ki az ár egyoldalú módosításának lehetőségét, az egységár csak az ellenérték egyik eleme. A volatilitási pótdíj nem minősül egységárnak, utóbbi nem is módosult. Az ellenérték egyoldalú emelésére az Üzletszabályzat 7.7.2. pontja lehetőséget biztosít, ez akként valósult meg, hogy nem az egységárat emelte meg, hanem volatilitási pótdíjat vezetett be.

[24] Ha az egyoldalú módosítás lehetősége nem vált volna a felek közti szerződés részévé, az alperesi nyilatkozat a kifogásolt rendelkezések figyelmen kívül hagyásával szerződésmódosításra vonatkozó ajánlatként, arra vonatkozó szándékként értékelendő, az Üzletszabályzat 6.3.4. pontja szerint pedig a vevő hallgatása, mint ráutaló magatartás útján is létrejöhet a szerződés, illetve annak módosítása ilyen esetben. Arra is hivatkozott, hogy a felperes nem fogyasztó, így a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény szerinti szempontok nem irányadóak a felek közti jogviszonyra.

[25] Vitatta, hogy eljárása polgári alapelvet sértene vagy joggal való visszaélést valósítana meg. A polgári jogi alapelvek sérelme egyébként sem tekinthetők érvénytelenségi oknak. A szerződésmódosítás jogát az üzletszabályzatban meghatározott módon extrém piaci helyzetben gyakorolta, az csak 2022. januártól lépett hatályba, holott az árak már 2021. ősztől extrém volatilitást mutattak.

III.

[26] Az elsőfokú bíróság fellebbezett ítéletével megállapította, hogy a felek között 2021. július 17-én létrejött földgáz adásvételi szerződés alperes általi 2021. november 10-i egyoldalú módosítása érvénytelen, és kötelezte az alperest, hogy a szerződés alapján a földgáz a szerződés lejártáig a szerződés szerinti 11.709.- forint/MWh egységár figyelembevételével kiállított számlázás mellett, a 2021. november 10-i egyoldalú szerződésmódosítás szerinti volatilitási pótdíj figyelmen kívül hagyásával szolgáltatassa. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 118.949.800.- forint tőkét és ezen összegből 10.067.362.- forint után 2022. június 29-től, 20.584.993.- forint után 2022. július 9-től, 21.582.102.- forint után 2022. augusztus 5-től, 30.229.457.- forint után 2022. szeptember 22-től, 36.485.886.- forint után 2022. október 20-tól a kifizetés napjáig a Magyar Nemzeti Bank által a késedelemmel érintett naptári félév első napján meghatározott alapkamat 8 százalékponttal növelt értékének megfelelő mértékű késedelmi kamatot, valamint 5.812.285.- forint perköltséget.

[27] A törvényszék a 32.G.40.161/2022/21. számú kiegészítő ítéletével további 8.216.698.- forint tőke és ezen összeg után 2022. november 26-tól a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján irányadó jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt értékének megfelelő mértékű késedelmi kamatot, valamint 96.730.- forint perköltség 15 napon belüli megfizetésére kötelezte az alperest.

[28] Határozata indokolásában kifejtette, a felek közti szerződés részét képező Üzletszabályzat az alperes részére biztosította a szerződés egyoldalú módosításának lehetőségét, de a 7.7.2. pont a szolgáltatás ellenértékének egyoldalú emelését kizárja abban az esetben, ha a felek közti szerződésben ezzel kifejezetten ellentétes kikötés található.

[29] Nem találta megalapozottnak az Üzletszabályzat 1.4.3., 1.4.4. és 7.7.2. pontjai tisztességtelenségére történő hivatkozást. Érvelése szerint a Ptk. 6:89. § (3) bekezdése értelmében a megtámadási jog a szerződés megkötésétől számított egyéves határidőn belül gyakorolható a másik félhez intézett jognyilatkozattal vagy közvetlenül a bíróság előtti érvényesítéssel. A felperes a szerződéskötést követő egy éven belül az Üzletszabályzat kifogásolt rendelkezéseit nem támadta meg, erre csak egy éven túl, a 2022. október 6-án kelt levélben került sor. A Ptk. 6:24. § (1) bekezdés szerinti, a követelés érvényesítését gátló, menthető oknak nem tekinthető az a körülmény, hogy az alperes 2021. november 5-én kelt levelében lépett csak fel a szerződésmódosítás igényével. Az Üzletszabályzatot a felperesnek ezt megelőzően is ismernie kellett. A földgáz fix egységárára vonatkozó egyedi megállapodás nem ellentétes az Üzletszabályzat 1.4.3. és 7.7.2. pontjaiban írtakkal. Az egyedi Szerződés fix egységáras rendelkezése alapján a földgáz árának egyoldalú emelésére az alperes nem jogosult, ez azonban nem teszi az Üzletszabályzat 1.4.3. és 7.7.2. pontjait érvénytelenné.

[30] A törvényszék vizsgálta, hogy a volatilitási pótdíj bevezetése a földgázenergia-díj megváltozásának minősült-e, e körben nem fogadta el az alperesi érvelést. A Szerződésmódosítás II. pontjának alkalmazása ugyanis járhat azzal is, hogy a szerződés 2. számú mellékletében meghatározott havi fogyasztástól felfelé való eltérés, egyúttal éves szintű, a „szerződéses mennyiségtől” való eltérést is eredményez. Ez azt eredményezi, hogy a „szerződéses mennyiségnél” nagyobb mértékű fogyasztás miatt a különbözetért a felperes a

szerződésben meghatározott egységáron felül pótdíjat is fizet. Mindez ellentétben áll a szerződés azon kikötésével, hogy a felperesi vételezés felső korlátja a lekötött órai teljesítmény, ami gyakorlatilag jogi értelemben korlátlan mennyiségű gáz vételezésére ad lehetőséget a felperesnek. A szerződés az „átadott földgáz” nettó egységárát határozta meg 11.709.- Ft/MWh összegben, a megállapodás a „szerződéses mennyiség” túllépéséhez – vagy az attól való elmaradáshoz – jogkövetkezményt nem fűz. Ehhez képest a volatilitási pótdíj bevezetése a „szerződéses mennyiségtől” felfelé való eltérés esetén burkolt, rejtett áremelést jelentene, amely ellentétben áll a fix egységárra vonatkozó kikötéssel. Hasonlóan burkolt áremelés valósul meg, ha a felperes a havi prognosztizált mennyiségnél, illetve a szerződött mennyiségnél kevesebb földgázt vesz át. A szerződésmódosítás nem a „szerződött mennyiségtől”, hanem az annak egy hónapra számított mennyiségétől való eltéréshez fűz hátrányos jogkövetkezményt.

[31] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:8. §-a szerinti értelmezési szabály felhívásával arra a megállapításra jutott, hogy a „fix ár” megjelölés csak úgy értelmezhető, hogy az egységár a szerződés időtartama alatt változatlan, függetlenül a gázpiaci helyzet változásaitól. Erre tekintettel a szerződésmódosítás ellentétes az Üzletszabályzat 7.7.2. pontjában írtakkal, így a Ptk. 6:191. § (4) bekezdésével is, tehát az jogellenes, ahhoz joghatás nem fűződhet, alkalmatlan arra, hogy a felperesre nézve jogi kötelezettséget teremtsen. Ezért az egyoldalú szerződésmódosítás érvénytelenségét a Ptk. 6:191. § (4) bekezdése alapján megállapította.

[32] Emellett az érvénytelenséget az egyedi szerződés egyéb rendelkezéseivel való ellentmondás folytán, a Ptk. 6:107. § alapján is megállapíthatónak találta. A szerződés szerint a vevőnek átvételi kötelezettsége nincs, a vételezés felső korlátja a lekötött órai teljesítmény, azaz a fogyasztásnak felső jogi korlátja sincs. Ehhez képest a szerződésmódosítással bevezetett, a szerződéstől eltérő fogyasztáshoz kapcsolódó pótdíj az egyéb szerződési rendelkezésekkel ellentmondásban álló, értelmezhetetlen kategória, melynek folytán a kikötés a Ptk. 6:107. § (2) bekezdése értelmében is semmisnek, érvénytelennek tekintendő.

[33] A törvényszék nem értett egyet azzal az alperesi érveléssel sem, amely szerint az egyoldalú szerződésmódosítás érvényesítésére irányuló alperesi jognyilatkozat szerződésmódosításra irányuló kezdeményezés volna, amely a felperes ráutaló magatartásával elfogadottnak tekintendő. Az alperesi nyilatkozatot a felperes a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint és az abból feltételezhető alperesi akaratra tekintettel csak úgy értelmezhetette, hogy az alperes szándéka „tájékoztatás szerződésmódosításról”.

[34] Az elsőfokú bíróság az érvénytelenség ezen okok miatti megállapítására tekintettel a felperes által hivatkozott egyéb érvénytelenségi okok fennálltát nem vizsgálta.

[35] Rögzítette, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás joghatás kiváltására alkalmatlan, abból a felperesnek volatilitási pótdíjfizetési kötelezettsége nem keletkezett. Az alperes részéről a pótdíj kiszámlázása, és a szolgáltatás további nyújtásának a pótdíj kifizetésétől való függővé tétele a Ptk. 6:137. § szerinti szerződésszegés. A felperes, mint sérelmet szenvedett fél, jogosult a szolgáltatás teljesítésének követelésére a Ptk. 6:138. §, illetve a Ptk. 6:34. § szerint. Ezért megalapozott a szerződés további teljesítésének az eredeti feltételek szerinti, vagyis a volatilitási pótdíj figyelmen kívül hagyásával történő követelésére irányuló kereseti kérelem.

[36] Az érvénytelenség jogkövetkezményeire utaló alperesi érvelést ellentmondásosnak ítélte, mert abban keveredtek a bírósági érvényessé nyilvánítás és részleges érvénytelenség elemei. Az érvénytelenség jogkövetkezményének a Ptk. 6:110-112. §-ai szerinti alkalmazására nem volt lehetőség, a Ptk. 6:113. § (1) bekezdés szerinti jogkövetkezmény alkalmazásának viszont nem volt akadálya, ezért kötelezte az alperest a jogellenes szerződésmódosítás alapján kiszámlázott és ellenszolgáltatás nélkül a felperes által megfizetett volatilitási pótdíjak visszafizetésére.

IV.

[37] Az elsőfokú ítélettel és a kiegészítő ítélettel szemben az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve elsődlegesen azok megváltoztatását, a kereset elutasítását. Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú határozatok hatályon kívül helyezésére irányult.

[38] Kifejtette, az ítélet szerint az Üzletszabályzat 7.7.2. pontja érvényes és hatályos a felek közötti jogviszonyban, tehát a szerződés ezzel kifejezetten ellentétes rendelkezése hiányában az alperesnek joga volt a földgázkereskedelmi szolgáltatás ellenértékét egyoldalúan megemelni. Az ítélet lényegi tévedése, hogy az ellenérték egyoldalú megemelésének jogával szembeni kifejezetten ellentétes kikötés hiánya ellenére az elsőfokú bíróság mégis ilyen tartalmat vélt kiolvasni a szerződésből. Nem tett eleget indokolási kötelezettségének, amikor nem vezette le, hogy az egyedi szerződés mely rendelkezését tekinti kifejezetten ellentétesnek az alperes egyoldalú módosítási jogával. A törvényszék az ellenérték fogalmát és annak egyik elemét képező nettó egységár fogalmát tévesen felcserélhető szinonimaként értékelte. Az Üzletszabályzat és/vagy az egyedi szerződés esetleges megsértése nem semmisségi kérdés. Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor a VPD módosítás állítólagos ütközését az Üzletszabályzattal semmisségi okként értékelte. A VPD módosítás érvénytelensége nem lett volna megállapítható az egyedi szerződés egyéb rendelkezéseivel való ellentmondás folytán sem, a módosítás és az egyedi szerződés helyes értelmezése alapján ellentmondás nem áll fenn a rendelkezések között, figyelembevéve az ellenérték és a nettó egységár fogalmak helyes használatát, valamint a „fix” szó iparági jelentését.

[39] A törvényszék a Pp. 279. §-ában foglalt kötelezettségét megsértette, amikor a tényállás megállapítása során részrehajló volt, a saját jogi álláspontját alátámasztó okiratokat, illetve okirati rendelkezéseket okszerűtlenül nagyobb súllyal vette figyelembe és nem értékelte az alperesi érvelést alátámasztó okiratokat. Az ítélet kitér a felek között korábban hatályban volt szerződésre, ugyanakkor azt nem említi, hogy a korábbi szerződés szövege a „fix” kikötés mellett a „változatlan” fordulatot is tartalmazta. Az elsőfokú bíróság nem értékelte és rögzítette teljeskörűen a tényállásban az Üzletszabályzat azon rendelkezéseit, melyek szerint a szolgáltatás ellenértéke a földgáz ára mellett egyéb díjakat is tartalmaz. Szintén okszerűtlenül mellőzte a tényállásból az ítélet a „szerződéses mennyiség” fogalmának rögzítését, a szerződés ugyanis nemcsak határozott időtartamra, hanem határozott mennyiségre is vonatkozott. Okszerűtlenül mellőzte az ítélet azon okirati bizonyítékokat is, amelyek a „fix” szó energiaszektorban használt jelentését igazolták.

[40] Csak kikövetkeztethető az ítéletből, hogy az üzletszabályzati rendelkezéssel ellentétes kikötésként az elsőfokú bíróság tévesen az egyedi szerződés nettó egységárhoz társuló „fix” megjelölést értelmezte. A törvényszék a „nettó egységár” és a „fix” szó jelentését félreértette, előbbi az ellenértékkel azonosította, utóbbit az energiaszektorban szokásos jelentésével ellentétesen értelmezte. Az alperes fellebbezésében korábbi érvelését megismételve kifejtette az ellenérték és a nettó egységár közötti különbséget, hangsúlyozva, hogy a szerződésben fixként meghatározott ár az ellenérték egyetlen elemére, a nettó földgáz egységárra vonatkozott. A fix fogalom kizárólag az ott meghatározott földgáz nettó egységárra vonatkozik, annak konkrét számmal történő megjelölésére utal a képlettel kifejezett formátum helyett.

[41] A VPD a módosítás értelmében egy meghatározott, speciális árkörnyezet esetén alkalmazott ellenérték elem, amelynek kiszabására kizárólag egyedi, méghozzá egyébként teljesen atipikus és rendkívüli piaci körülmények között kerülhet sor. A VPD nem az adott tárgyi időszakban vételezett teljes mennyiségre, hanem pusztán annak a szerződésben meghatározott havi mennyiségtől eltérő részére vonatkozik. A VPD alkalmazása feltételekhez kötött, ezért semmiképpen sem tekinthető még csak azonos természetűnek sem az egységárral, így alkalmazása nem tekinthető burkolt áremelésnek sem.

[42] Amennyiben a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutna, hogy az egyedi szerződésben volt az Üzletszabályzat általános szabályaival szembeni kifejezetten ellentétes kikötés, ez sem eredményezné a VPD módosítás semmisségét. Az alperes szerződésmódosítási joga a szerződésből, az Üzletszabályzatból ered, az egyoldalú szerződésmódosítási jog Üzletszabályzatban kikötésére érvényesen került sor. Az, hogy ezt a jogát az alperes az Üzletszabályzatnak megfelelően, azaz szerződésszerűen gyakorolta-e, nem érvényességi, hanem teljesítési kérdés, legfeljebb szerződésszegésként értékelhető. Utóbbira vonatkozó kereseti kérelme azonban nem volt a felperesnek.

[43] Az elsőfokú bíróság a VPD módosítás érvénytelenségét az egyedi szerződés egyéb rendelkezéseivel való ellentmondása folytán, a Ptk. 6:107. §-a alapján is megállapította, döntését arra alapítva, hogy az egyedi szerződés alapján a vevő oldalán nincs meghatározva olyan gázmennyiség, amit, de facto köteles átvenni. A VPD módosítás azonban sem átvételi kötelezettséget, sem vételezési korlátot nem állított fel. A szerződés tartalmazza a szerződött mennyiségre vonatkozó rendelkezéseket, a keretmennyiséget és a havi szerződött mennyiséget egyaránt. A VPD módosítás ezen szerződött mennyiséghez kapcsolódott, így nem tehetette és nem is tette értelmezhetetlenné a szerződést. Az, hogy a felperest a gáz vonatkozásában átvételi kötelezettség nem terhelte, nem jelenti azt, hogy ne lenne fizetési kötelezettsége a részére lekötött gáz vonatkozásában. Az a tény, hogy a felperes maga határozhatja meg saját fogyasztását, nem zárja ki, hogy a szerződésben kikötött mennyiség túllépéséhez ne fűződhetnének joghatások. Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor a szerződött mennyiségnek nem tulajdonított jelentőséget, nem tulajdonított jogi kötőerőt.

[44] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet és kiegészítő ítélet helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a „fix ár” megjelölés minden piacon azt jelenti, hogy a felek a termék árát egy meghatározott időszakra vonatkozóan fix összegben rögzítik, amit a kereskedő a piaci ár változására hivatkozva utóbb nem módosíthat egyoldalúan. A fix áras szerződés rendeltetése, hogy a szerződéskötéskori piaci árnál magasabb fix ár vállalásával a felhasználó energiaköltségeinek tervezhetősége érdekében a földgáz piaci

árának változásából eredő kockázatot kizárja, míg a kereskedő ezt a kockázatot vállalja, a kockázat fedezetének költségét a fix árba beépíti. A toleranciasáv nélküli szerződés funkciója pedig az, hogy a felek az átvett mennyiségre nem állapítanak meg minimális átvételi kötelezettséget és maximális vételezési korlátot. A volatilitási pótdíj képletéből egyértelműen megállapítható, hogy ezen pótdíj szintén az átadott földgáz díja, a szerződésben meghatározott mennyiség alatt vagy felett átvett mennyiségért fizetendő többletdíj, amely a földgáz tőzsdei jegyzési árához igazodik. Az alperes egyoldalú áremelése a felek egyedi szerződésének egyes rendelkezéseivel ellentétes, ugyanis a volatilitási pótdíj befizetése egy burkolt, rejtett áremelést jelent, amely ellentétben áll a fix árra vonatkozó szerződéses kikötéssel, továbbá a szerződés átadás-átvételi kötelezettségre vonatkozó rendelkezésével. Utalt a Ptk. 6:86. § (2) bekezdésére, mely szerint értelmezési vita esetén a számára kedvezőbb értelmezésnek van helye.

[45] Az elsőfokú bíróság logikus magyarázatát adta annak, hogy a felek által vitatott rendelkezések közül melyeket, milyen szempontok szerint, hogyan értelmezett, azokból milyen tényeket állapított meg, és milyen következtetéseket vont le, mérlegelési és indokolási kötelezettségének eleget tett. A felek korábbi szerződése a fix ár kikötése mellett a változatlan szót is tartalmazta, e tekintetben utalt arra, hogy az alperesnek megküldött ajánlatkérés a „mostani szerződéseinket folytató” ajánlatra vonatkozott. Az ellenérték fogalma körében kifejtette, hogy az alperes által hivatkozott „egyéb díjak” jogszabály által meghatározott vagy kötelező hatósági rendelkezésen alapuló díjtételek, melyeket az alperes csak jogszabályok által megszabott összegben vagy mértékben számíthat fel. Az alperes a volatilitási pótdíj bevezetésével valójában nem egyéb díjat hárított a felperesre, hanem a földgáz díját módosította, a felek által egyedileg megtárgyalt fix árat egy árképletre cserélte. Az alperes által egyoldalúan bevezetett volatilitási pótdíj az Üzletszabályzat 7.11.9. pontja szerinti „alul- és felülvételezési pótdíjnak” felel meg. Ennek felszámítására azonban csak akkor lett volna lehetőség, ha a felek a szerződésben átadás-átvételi kötelezettségben állapodnak meg.

[46] A szerződött mennyiség csak egy fogyasztási indikáció volt, csak egy ajánlás, amelytől a felperes eltérhetett, az eltérésnek csak a lekötött órai teljesítmény szabott határt. A helyes értelmezés szerint az alperesnek a felperes irodaépületének teljes földgázigényét kellett biztosítania a szerződésben meghatározott fix egységáron. A piaci árváltozások hatásait az alperes köteles viselni, azokat nem háríthatja át, a felperes a szerződéskötéskori piaci árnál magasabb fix ár megfizetését azért vállalta, hogy ne kelljen viselnie a piaci ár változásából eredő kockázatot.

[47] Ha az alperes Üzletszabályzatban kikötött egyoldalú árváltoztatási joga ellentétes a felek által egyedileg megtárgyalt szerződés feltételeivel, akkor az egyedi szerződésnek a Ptk. 6:80. §-ában rögzített primátusa alapján az alperes egyoldalú árváltoztatási joga nem válhatott a felek szerződéses jogviszonyának részévé. Az alperes anélkül emelte a földgáz díját egyoldalúan, hogy azt a felek a szerződésben közösen kikötötték volna, így az egyoldalú módosítás a Ptk. 6:191. § (4) bekezdésébe ütközik, ezért az a Ptk. 6:95. §-a szerint semmis. Ha az egyoldalú módosítás érvénytelen, akkor az alperes szerződésszegést követett el azzal, hogy a földgázt nem a felek szerződése szerinti fix áron számlázta. Erre a szerződésszegésre a keresetlevélben is hivatkozott, amikor arra is kérte kötelezni az alperest, hogy a számláit a szerződés szerinti fix áron bocsássa ki.

[48] A felek toleranciasáv nélküli szerződést kötöttek, nem állítottak fel minimális vagy maximális átadás-átvételi korlátot, a szerződésben meghatározott fix egységár nem csupán a szerződött mennyiségre, hanem a ténylegesen átadott-átvett mennyiségre vonatkozott. Az alperes többletdíjat vezetett be a havi szerződött mennyiségtől eltérő mennyiségre, amely ellentmondásban áll a felek által kötött toleranciasáv nélküli szerződésnek a fix egységárra és a hozzá tartozó átadás-átvételi kötelezettségre vonatkozó rendelkezésével. A volatilitási pótdíj bevezetése ellentmondásban áll az Üzletszabályzat 7.11.9. pontjával is.

[49] A felperes kérte a másodfokú bíróságot, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság által megállapított jogellenesség vagy ellentmondásosság nem állna fenn, akkor az elsőfokú bíróság által érdemben nem vizsgált jogcímeket is tegye vizsgálat tárgyává.

V.

[50] A felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, melyet az elsőfokú ítélet kiegészítését követően akként tartott fenn, hogy az elsőfokú ítélet indokolása [32] bekezdésében foglalt jogi álláspont anyagi jognak való megfelelése vizsgálatát kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem alkalmazta megfelelően a Ptk. 6:24. § (1) bekezdését. A megtámadási okot az egyoldalú módosítás tényleges megtörténtéig fel sem ismerhette, fel sem merült benne, hogy a szerződésben rögzített fix ár kikötés ellenére az alperes az átadott földgáz díját az Üzletszabályzatra hivatkozva egyoldalúan fel fogja emelni. Az egyoldalú módosítást rögtön írásban vitatta, erre az alperes nem reagált. Bár az alperes többször ígérte, hogy ajánlatot tesz a szerződés közös megegyezéssel történő módosítására, ennek sem tett eleget. A volatilitási pótdíjat hónapokig ki sem számlázta, amely azt a látszatot keltette, hogy a felperes vitatására tekintettel a pótdíj érvényesítésétől eltekint. Az alperes magatartása okozta tehát, hogy a megtámadási jog bíróság előtti érvényesítésére csak később kerülhetett sor. Az alperes magatartása olyan menthető oknak minősül, amely a megtámadási határidő tekintetében az elévülés nyugvását eredményezi. Az egyoldalú módosítás megtámadásával annak jogalapját és közölt feltételeit is támadja, amelyre az egyoldalú módosítás tényleges megtörténtétől számított egyéves megtámadási határidőn belül lehetősége van. Fenntartotta az egyoldalú módosítás tisztességtelensége körében korábban előadott jogi érvelését, azt kérte a csatlakozó fellebbezése részének tekinteni, és kérte az ítéltáblát, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított jogellenesség, vagy ellentmondásosság hiányában érdemben vizsgálja a tisztességtelenség kérdését is.

[51] Az alperes a csatlakozó fellebbezésre előterjesztett ellenkérelmében a csatlakozó fellebbezés visszautasítását kérte. A csatlakozó fellebbezés részben a Pp. 372. § (1) bekezdésébe ütközik, a felperes az ítélet azon részét támadja csatlakozó fellebbezéssel, melyet fellebbezése nem érintett.

[52] Az ítéltábla a 2024. április 8-án kelt Gf.II.20.047/2024/2. végzésével egyesítette jelen, ítélettel szembeni fellebbezett ügyhöz a Gf.II.20.047/2024. szám alatt folyamatban volt, kiegészítő ítélettel szembeni fellebbezési ügyet, így az egyesített ügy tárgyában hozott másodfokú határozatot.

VI.

[53] Az ítéltábla előre bocsátja, hogy a Pp.372. § (1) bekezdése alapján a végül csupán az elsőfokú ítélet indokolása egy része megváltoztatása iránt előterjesztett csatlakozó fellebbezés visszautasításának nem volt helye. Az említett törvényhely szerint a csatlakozó fellebbezéssel az ítéletnek csak az a része támadható, amelyet a fellebbezés érint. A felperes valódi tárgyi keresethalmazatként előterjesztett keresetén belül a szerződésmódosítás érvénytelenségét eshetőlegesen több jogcímen kérte megállapítani (azokat látszólagos keresethalmazatba állítva), melyek közül az elsőfokú bíróság a tisztességtelenség (Ptk.6:102. § (1) bekezdés) címén előterjesztett megtámadást – a megtámadási határidő eltelte miatt – alaptalannak ítélte, míg egyéb okból az érvénytelenséget megállapította. A fellebbezés az ítélet megváltoztatásával a kereset elutasítását kérte, állítva a szerződés módosítás érvényességét; míg a csatlakozó fellebbezés vitatta a tisztességtelenség miatti megtámadási jog elévülését. A Pp.372. § (1) bekezdése helyes értelme szerint csatlakozó fellebbezésnek akkor van helye, ha egy keresettel összefüggésben jut a bíróság arra a következtetésre, hogy az részben alapos, részben alaptalan, így annak részben helyt ad, részben elutasítja, a fellebbezés pedig az erre vonatkozó egyik rendelkezést támadja (BH2023.70.; Kúria Gfv.V.30.250/2021/5.). A konkrét esetben a fellebbezés alapjaiban érintette az érvénytelenség megállapítása iránti keresetnek helyt adó ítéleti rendelkezést, így a csatlakozó fellebbezésnek helye volt az azt részben alaptalannak tartó ítéleti megállapítással szemben.

[54] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 370.§ (1) bekezdése alapján a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és az azokra előterjesztett fellebbezési ellenkérelmek korlátai között bírálta felül, így a lentebb kifejtettek szerint az nem terjedt ki az érvénytelenség negyedleges jogcímeként hivatkozott, az egyoldalú szerződésmódosítás Ptk. alapelveibe (1:3. §, 1: 4. §, 1: 5. §) történő ütközése miatti semmisség vizsgálatára.

[55] A fellebbezésben az alperes az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését megalapozó jogszabálysértést nem jelölt meg, és az ítéltábla sem észlelt kötelező hatályon kívül helyezésre alapot adó okot. Az alperes jogorvoslati kérelmében hivatkozott arra, hogy a bizonyítékok mérlegelése során az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 279. § (1) bekezdését. Ezzel szemben – a másodfokú bíróság megítélése szerint – a törvényszék a döntéséhez szükséges tényállást túlnyomórészt helytállóan állapította meg, az abból levont jogkövetkeztetéseit megalapozó bizonyítékokat pedig ítéletében számba vette. A törvényszék nem hagyott figyelmen kívül olyan peradatot, amely eltérő érdemi döntést eredményezhetett volna.

[56] Az ítéltábla a felperes fellebbezési ellenkérelmében foglalt jogi érvelésre figyelemmel az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kizárólag annyiban egészíti ki, hogy az üzletszabályzat 7.11.9. pontja rendelkezik az alul- és felülvételezési pótdíjakról, az alábbiak szerint:

[57] „a) Ha a felek a Szerződésben az átadás-átvételi kötelezettségben állapodnak meg, úgy a maximális mennyiséget meghaladó mennyiségű földgáz-felhasználáshoz (felülvételezés) kapcsolódó, Szerződésben megállapított fizetési kötelezettség olyan pótdíj, amely a többlet fogyasztásért a földgáz nettó egységárán felül fizetendő többletdíj. A felülvételezés esetén fizetendő pótdíj a szolgáltatás ellenértékének minősül, ezért ÁFA fizetési kötelezettséget von maga után. Ellenkező rendelkezés hiányában a maximális mennyiség

megegyezik a Szerződés szerinti szerződött mennyiség 125%-ával, a felülvételezési pótdíj összege pedig a különbség mértékének és az esetleges kedvezményeket nem tartalmazó, irányadó földgáz energia díj adott időszak havi szerződött mennyiségeivel súlyozott átlaga 25%-ával. A pótdíj az Eladónak objektív alapon, a Vevő felróhatóságától függetlenül járnak.

[58] b) Ha a Felek a Szerződésben az átadás-átvételi kötelezettségben állapodnak meg, úgy a minimális mennyiséget el nem érő földgáz-felhasználáshoz (alulvételezés) kapcsolódó, Szerződésben megállapított fizetési kötelezettség olyan pótdíj, amely a szerződésszegés jogkövetkezménye, ezért ÁFA-mentes. Ellenkező rendelkezés hiányában a minimális mennyiség megegyezik a Szerződés szerinti szerződött mennyiség 75%-ával, az alulvételezési pótdíj összege pedig a különbség mértékének és az esetleges kedvezményeket nem tartalmazó, irányadó földgáz energia díj adott időszak havi szerződött mennyiségeivel súlyozott átlaga 75%-ával. A pótdíj az Eladónak objektív alapon, a Vevő felróhatóságától függetlenül járnak.”

[59] Az így kiegészített tényállás - és ilyen terjedelmű felülbírálat alapján az alperes fellebbezése, a felperes csatlakozó fellebbezése nem alapos.

[60] A felperes tárgyi keresethalmazatban álló kereseti kérelmeket terjesztett elő, ezen belül az egyoldalú szerződésmódosítás érvénytelenségét négy eshetőleges viszonyban álló jogcím alapján kérte.

[61] Az ítéltábla egyetértett a törvényszékkal abban, hogy az alperesi Üzletszabályzat a felek szerződésének részét képezte, az Üzletszabályzat pedig biztosította az alperes részére a szerződés egyoldalú módosításának lehetőségét, abban az esetben, ha a felek közötti szerződés ezzel kifejezetten ellentétes rendelkezést nem tartalmaz.

[62] Az elsőfokú bíróság helyesen ítélte úgy, hogy az üzletszabályzat 1. 4. 3. és 7. 7. 2 pontjai rendelkezéseit nem teszi érvénytelenné az egyedi szerződés fix egységárra vonatkozó kikötése. Helyesen utalt arra a törvényszék, hogy az üzletszabályzat 7. 7. 2 pontja csak akkor zárja ki a földgáz-kereskedelmi szolgáltatás ellenértéke egyoldalú emelését, ha az egyedi szerződésben kifejezetten ezzel ellentétes kikötés van. Helytállóan utalt arra is az elsőfokú bíróság, hogy az üzletszabályzat 7. 6. 1 pontja szerint, ha az üzletszabályzat és az egyedi szerződés valamely kérdést eltérő módon szabályoz, akkor az egyedi szerződésben megfogalmazott rendelkezések az irányadóak.

[63] Az elsőfokú bíróság a földgáz egységár meghatározási módját, annak „fix” megjelölését tekintette olyan eltérő szerződéses rendelkezésnek, amely ellentétben áll az Üzletszabályzat 7.7.2. pontjával. Az ítéltábla megítélése szerint azonban az egyedi szerződés földgáz fix egységárra vonatkozó kikötése nem zárta ki az üzletszabályzat 7. 7. 2 pontja alapján a gázszolgáltatás ellenértéke egyoldalú szerződésmódosítással történő felemelését.

[64] Az alperes fellebbezési érvelése alapos annyiban, hogy az elsőfokú ítélet tévesen kezeli szinonimaként a szerződéses ellenérték és a földgáz egységárának fogalmát és a fix megjelölés helytelen értelmezésével tévesen tekintette a szerződéses ellenértéket megváltoztathatatlanak. A Ptk. 6:8. § (1) bekezdése szerint a jognyilatkozatot vita esetén

úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Jelen esetben azonban nem a „fix” szó hétköznapi életben elfogadott jelentése az irányadó, hiszen a szerződés egy speciális szolgáltatási szektorban, a földgáz kereskedő alperes és a nagyfogyasztó felperes között jött létre, amelyek az üzletág professzionális szereplőiként rendszeresen kötnek éves földgáz értékesítésre irányuló szerződéseket. Ezért a törvény a szavak általánosan elfogadott jelentésére vonatkozó kitételét úgy kell érteni, hogy az értelmezésre a szakmai nyelvben elfogadott jelentés az irányadó. Kiemelendő, hogy a felperes a szerződés megkötésekor nem minősült a Ptk.8:1. § (1) bekezdés 3. pontja szerinti fogyasztónak. Ennek figyelembevételével a fix egységár nem megváltoztathatatlan értéket jelent, hanem az egységár meghatározásának módját, miszerint az konkrét számmal, és nem egy képlet használatával történik (nem „képletes”).

[65] Az alperes helyes érvelése szerint a szerződéses ellenérték nem egyenlő a földgáz egységárával, az egyedi szerződésben a földgáz fix egységára meghatározása csupán a szolgáltatás ellenértéke egyik eleme MWh-kénti egységárát rögzíti. A jogviszony fennállása alatt az ellenérték változhatott díjak összegének emelkedésével, díjak, pótdíjak megjelenésével, de akár a „nem képlettel” meghatározott egységár módosulásával is.

[66] A szolgáltatás árának egyoldalú emelését biztosító 7.7.2. pont alatti üzletszabályzati rendelkezéssel olyan szerződéses rendelkezés lenne kifejezetten ellentétes, amely kizárja vagy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, vagy konkrétan az alperes általi áremelést, illetőleg, ha az egyedi szerződés csak a felek közös megállapodása alapján tenné lehetővé a szolgáltatás ellenértéke egyoldalú megemelésére irányuló szerződés módosítást. Ilyen rendelkezéseket a felek egyedi szerződésében nem találunk, a szerződéses időszakban a földgáz egységárának csak egyező akaratú, közös megállapodással történő módosíthatóságát sem rögzíti az egyedi szerződés. Így a fix egységárra vonatkozó kikötés nem zárta ki a szolgáltatás ellenértéke egyoldalú megemelését az üzletszabályzat 7. 7. 2. pontja alapján.

[67] A felperes hivatkozott az alperesi szerződésmódosítás a gázszolgáltatásról szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 19/2009. (I.30.) Kormányrendelet 4. számú melléklete 1.5. fejezete 9.1. pontjába ütközésére is. A jogszabály az Üzletszabályzat tartalmi elemeit határozza meg. Az ítéltábla utal a következetes bírói gyakorlatra, miszerint a más jogágak szabályait sértő szerződések, rendelkezések csak akkor érvénytelenek, ha a más jogági szabályozás ehhez az érvénytelenség jogkövetkezményét fűzi (BDT2006. 1450.), jelen esetben azonban erről nincs szó. Amennyiben az alperes Üzletszabályzata a jogszabálynak nem megfelelő, adott esetben hiányos, akkor az a hatóság eljárását vonja maga után.

[68] Helyesen ítélte meg ugyanakkor az elsőfokú bíróság, hogy a felperes eshetőleg jogcímen előterjesztett érvénytelenségi keresete alapos a Ptk. 6:107. § (2) bekezdésében szabályozott ellentmondó kikötés jogcímén. A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rPtk.) lehetetlen szolgáltatásra vonatkozó szabályozása az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével kibővült, új érvénytelenségi okként jelentek meg az érthetetlen, vagy egymásnak ellentmondó kikötések. (Ptk.6:107. §)

[69] A felperes mind a keresetlevelében (10. oldal), mind pedig a keresetváltoztatást tartalmazó beadványában (16. oldal) helytállóan hivatkozott arra, hogy a szerződéskötést megelőző tárgyalásokat rögzítő e-mailek (1/F/5) szerint egyértelműen közölte a gázkereskedő alperessel, hogy toleranciasáv nélküli szerződést kíván kötni, amely alapján minimális átvételi kötelezettsége és a vételezésének felső korlátja nincs. A felek között ilyen tartalommal jött létre a szerződés. Ennek kifejezetten ellentmond és így nem értelmezhető az egyoldalú szerződésmódosítás havi szerződött mennyiséghez képesti alul- illetve felülvételezéshez kapcsolt pótdíj kikötése.

[70] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az ellentmondásosságot alátámasztó érvelését kiegészítette azzal az új jogi érveléssel is, hogy a volatilitási pótdíj ellentétben áll az üzletszabályzat 7. 11. 9. pontjával is. Ezzel az érveléssel a felperes a keresetét nem változtatta meg (Pp. 7. § (1) bekezdés 12. pont) és új tényt sem adott elő, melynek figyelembevételét a Pp. 373. § (2) bekezdése kizárná. Kétségtelen, hogy az egyedi szerződés tartalmazta a szerződéses időszakra vonatkozó szerződéses mennyiséget egy évre, illetve havi bontásban is. Azonban azzal már a felperes érvelt helytállóan, hogy mindez csupán a szerződéskötés során az alperes által egyoldalúan meghatározott indikációs, avagy "irány" mennyiség rögzítése volt. Az alperes maga sem vitatta, hogy a szerződés valójában minimális és maximális vételezési korlátot sem tartalmazott, így a rögzített szerződési mennyiségek túl - avagy alulvételezéséhez jogkövetkezmény nem volt kapcsolható, az alperes az egyoldalú szerződésmódosítással mégis ezt kívánta elérni. A felek szerződésének részét képező üzletszabályzat 7.11.9. pontja rendelkezik az alul- és felülvételezési pótdíjakról. Ezek érvényesítésére azonban csak akkor van lehetőség, ha a felek átadás-átvételi kötelezettségben, minimális, illetőleg maximális gázmennyiségben állapodtak meg, a perbeli esetben ezzel éppen ellentétes megállapodás jött létre. A szerződésmódosítás tárgyát képező volatilitási pótdíj tehát ellentmondásban áll mind az egyedi szerződés átadás-átvételi kötelezettséget negligáló rendelkezésével, mind az üzletszabályzat 7.11.9. pontja szerinti rendelkezéssel, emiatt pedig semmis.

[71] Összegezve tehát, az alperesnek ugyan módjában állt az értékesített gázmennyiség ellenértékét egyoldalúan módosítani, ez azonban nem megfelelően, érvénytelenséget eredményező módon történt, így a szerződésmódosításhoz joghatások nem fűződnek.

[72] Az ítéltábla az elsőfokú bírósággal egyetértett abban, hogy az üzletszabályzat kifogásolt pontjai (1.4.3., 1. 4. 4., 7. 7. 2.) tisztességtelensége (Ptk. 6:102. § (1) bekezdése) megállapítása iránti igény érvényesítésével a felperes elmulasztotta az egy éves megtámadási határidőt (Ptk. 6:102. § (5) bekezdése, 6:89. § (3) bekezdése). Az üzletszabályzatban rögzített általános szerződési feltételek részévé váltak az egyedi, 2021. július 27. napján létrejött szerződésnek, a felperes a megtámadás jogát csak a 2022. október 6. napján kelt levelében gyakorolta.

[73] Nem eredményezi a megtámadási határidő nyugvását az a tény, hogy az alperes a szerződést egyoldalúan módosította. A bíróság az egyedileg megtárgyalt szerződéses rendelkezések, illetőleg általános szerződési feltételek érvényességét a szerződés megkötésének időpontjában vizsgálja. Amennyiben ezen időpontban a szerződéses rendelkezés, illetve kikötés nem érvénytelen, azt nem teheti utólag érvénytelenné a felek jogviszony alatt tanúsított magatartása, jognyilatkozata, az érvényességet nem befolyásolja,

hogy a későbbiekben hogyan járnak el a szerződés teljesítése során, esetleges későbbi szerződésszegés sem okozza a rendelkezés érvénytelenségét. Erre figyelemmel alappal nem foghat helyt a felperes azon hivatkozása, hogy a szerződés alperes általi egyoldalú módosításáig nem ismerhette fel az érvénytelenségi okot, illetve nem gondolt arra, hogy az alperes, élve az Üzletszabályzatban biztosított jogával, a földgáz árát módosítani fogja.

[74] Helyesen utalt ugyanakkor a felperes a csatlakozó fellebbezésében arra, hogy az elsőfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán a 2021. november 5. napján kelt egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségét nem vizsgálta. Az ítéltábla megítélése szerint a felperes a perben helyesen hivatkozott arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás általános szerződési feltételnek (Ptk. 6:77. § (1) bekezdése) minősül. A szerződés általános szerződési feltétellel is módosítható, az alperes pedig a Ptk. 6:103. § (1) bekezdése II. mondata alapján nem állította és nem kísérelte meg bizonyítani, hogy a szerződésmódosításban meghatározott szerződési feltételeket a felek egyedileg megtárgyalták volna. Az ítéltáblának – a másodfokú tárgyaláson történt iratismertetésre is tekintettel – hivatalos tudomású tényként kellett figyelembe vennie (Pp. 266.§ (2) bekezdés), hogy az alperes más üzleti partnereivel fennállt jogviszonyában is alkalmazta a volatilitási pótdíj bevezetését. Azt pedig az alperes képviselője a fellebbezési tárgyaláson elismerte, hogy a felperessel előzetesen nem tárgyalták meg a szerződésmódosítás szövegét.

[75] Az egyoldalú szerződésmódosítás, mint általános szerződési feltétel megtámadásával a felperes nem mulasztotta el az egyéves megtámadási határidőt. Ugyanakkor a szerződésmódosításban foglalt szerződési feltételek a szerződésben kikötött főszolgáltatást, a gázszolgáltatás ellenértékét módosítják. A módosításban foglalt kikötések kellően magyarázó jellegűek, a számításokhoz képletet is tartalmaznak, a gazdálkodó szervezetek viszonyában világosak és érthetőek, így azok tisztességtelen általános szerződési feltételként nem támadhatóak meg (Ptk. 6: 102. § (3) bekezdése).

[76] Jelen esetben az ellentmondó rendelkezés érvénytelenségének jogkövetkezménye, hogy az kiesik a felek szerződéséből, figyelembe nem vehető. Az ellentmondó rendelkezés érvényessé nyilvánítása kizárt, az lényegében a bíróság általi szerződésmódosítást jelentené. Az alperes által felperessel fizettetett volatilitási pótdíjak jogalapja hiányzik. Az ítéltábla ezért egyetértett a Ptk. 6:113. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezmény alkalmazásával, a törvényszék jogszerű döntést hozott, amikor az alperest a pótdíjak visszafizetésére kötelezte.

[77] Az elsőfokú bíróság döntése helyes a szolgáltatás teljesítésének követelésére irányuló kereseti kérelem tekintetében is, a Ptk. 6:138. §-a értelmében a felperes a volatilitási pótdíj nélküli számlázást jogosult követelni az alperestől.

[78] Mind a fellebbezés, mind a fellebbezési ellenkérelem csak eshetőlegesen, az egyéb jogcímek vizsgálatától függően utalt az alapelvi rendelkezésekbe ütközés miatti érvénytelenségi okra. A másodfokú bíróság, részben az elsőfokú ítélettől eltérő jogi indokolással, megalapozottnak ítélte a harmadlagosan hivatkozott érvénytelenségi jogcímet, ezért a felülbírálat nem érintette a kereset negyedleges jogcímét.

[79] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla a törvényszék érdemben helyes ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[80] Az alperes fellebbezése eredményre nem vezetett, az alperes viseli a másodfokú eljárással felmerült költségét. Mindemellett a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes által Pp. 81. § (1) bekezdése szerint felszámított másodfokú perköltség megfizetésére. Az ítéltábla a jogi képviselő munkadíját a 32/2003 (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés b) pontja, (5) bekezdése, 4/A.§-a szerint állapította meg. A felperes szűk körben fenntartott csatlakozó fellebbezése sikertelen volt, ezen perveszteség azonban elhanyagolható mértékű, hiszen az elsőfokú határozat indokolásának egyetlen bekezdésére vonatkozott.

[81] A felperes az alperes további tökeösszegben történő marasztalását célzó csatlakozó fellebbezését visszavonta, ezért az ítéltábla az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 58.§ (9) és (10) bekezdése szerint rendelkezett ezen csatlakozó fellebbezési illeték visszaigényelhetőségéről, azzal, hogy a felperes az indokolást érintő csatlakozó fellebbezés meg nem fizetett, Itv. 48.§-a szerinti illeték visszaigénylésére nem jogosult, ezen összeg levonandó.

Győr, 2024. június 20.

Dr.Ferenczy Tamás s.k.
a tanács elnöke

Dr.Konarik Attila s.k.
előadó bíró

Dr.Mészáros Zsolt s.k.
bíró